

KINA RISTER VERDEN

- 1. Kort om Kinas historie***
- 2. Nærmere om den økonomiske og politiske utviklingen siden 1978***
- 3. Noen utfordringer i tiden fremover***
- 4. Nærmere om de økonomiske utsiktene***

1. Kort om Kinas historie

1840-1949: En lite ærefull epoke

1949-1976: Kina under Mao

- Det store spranget fremover
- Kulturrevolusjonen

1978-2007: Kina under Deng, Zemin og Hu

- Modernisering og marked
- Men langt igjen
- Demokrati "in the making"?

"Mao made us stand up. Deng made us rich"

2. Nærmere om den økonomiske og politiske utviklingen siden 1979

- **Pragmatikeren Den Xiaoping**

”Spiller ingen rolle om katta er svart eller hvit, bare den fanger mus”

Reformene startet med jordbruket: *”Household contract responsibility system” that gave peasants long-term leases to state land.... What began as the desperate gambit of a handful of families became a civil-disobedience movement that improved the lives of hundreds of millions of rural Chinese long before Deng`s market reforms brought abundance to the cities. In 1983, Beijing approved household contracting for the whole nation”.*

<http://www.time.com/time/asia/2005/journey/revolution.html>

Mars 2007: Lov om eiendomsrett endelig vedtatt i Kina

<http://www.kinaforum.com/>

Spesielle økonomiske soner langst kysten

"Open up and Reform"

Innses at økonomisk vekst er hva Kina trenger mer enn noe annet

"It is glorious to get rich"

"Noen må bli rike først"

1989: Demokratibevegelse anført av studenter blir slått hardt ned

"The incidence at Tiananmen Square" sommeren 1989

Deng – i egenskap av formann for Partiets militærkommisjon – tar tøylene

Generalsekretæren for Partiet avsettes

Jiang Zemin – partisjefen i Shanghai – hentes inn

"Deng`s Southern tour" i februar 1992, før partikonferansen i oktober
Sikre seg mot tilbakefall til kommunisme.

2001: Kina blir medlem av WTO

Bra – også av interne årsaker

Bidrar til å holde kursen mot markedsøkonomi

2002: Jiang Zemin og Zhu Rongji erstattes av Hu Jintao og Wen Jiabao

Lederskap preget av MERITOKRATI – de beste når toppen

Ryddig overgang av makten. Man sitter i to ganger fem år

2007: Om vel tre uker er det Partikongress, som er hvert femte år

Etter alle solemerker får Hu og Wen fornyet sitt mandat

- **Fravær av Demokrati**

Partiet har 70 millioner medlemmer

Arbeider seg frem til konsensus, i det store og det hele

Lov om eiendomsrett tok 14 år, med åtte utkast
Syvende utkast ute til "høring". Ble trukket i siste liten
Åttende – uten høring – vedtatt av NPC i mars i år.

1. Staten eier all jord
2. Den enkelte kan bygge – inntil 70 år i byene og 30 år på landet
3. Leiekontrakt som sikkerhet for lån
4. Leiekontrakt som kan selges

- ***Kan en Markedsøkonomi fungere uten Rule of Law?***
- ***Er Rule of Law mulig uten Demokrati?***
- ***Er Markedsøkonomi mulig uten Demokrati?***

Behov for nyanser i denne debatten.

Historie og kultur spiller inn.

Begrenset etterspørsel etter demokrati i Kina.

Rule of Law ved kommersielle transaksjoner på bedringens vei.

Men individuelle rettigheter mindre utviklet og mindre beskyttet.

- **Gradvis avvikling av SOEs**

Gjennom nedtrapping snarere enn konkurs

Fra 70 millioner til under 30 millioner arbeidstakere i SOEs

Velferdsgoder tas bort

Sparingen stimuleres – må selv dekke utgifter ved sykdom og alderdom

- **Uheldig allianse mellom SOEs og SOBs**

Kultur der lån ikke ble betjent

Behov for rekapitalisering av bankene – de fire store har allerede mottatt tilsvarende 10-12 prosent av BNP. (Norske bankkrisen tidlig på 1990-tallet, 3-4 prosent)

Innskuddene er sikre

Bankenes oppgave overordentlig viktig

- Nesten eneste "vehicle" for sparing
- Hvor godt formidles kreditten videre?
- Mangler kultur for kredittvurdering – sammenheng med Kulturrevolusjonen

Tatt til seg Strategiske Partnere fra utlandet (Goldman Sachs, RBS, B of A, HSBC) og gått på børs i Hong Kong, tre av de fire store (CCB, B of C, ICBC). Den siste, ABC, blir trolig rekapitalisert gjennom SIC (China State Foreign Exchange Co).

- **Kapitalmarkeder vokser frem**

Aksjekurser halvert 2001-2004

2/3 av aksjene gjort om fra NTAs til TAs – vellykket og dristig operasjon

Indeksen i Shanghai passerte nylig 5000 – omtrent doblet seg i løpet av året
IPOs og prisen dobler seg dagen etter

Obligasjonsmarkedet prøver man for tredje gang å få i gang

Rasjoneringssystem vil man bort fra, kfr. norske erfaringer fra slutten av
1980-tallet. Eksperimenterer i HK med obligasjoner i RMB

Private equity markedet under utvikling, med kinesiske aktører

Boligmarkedet startet man med på slutten av 1990-tallet
Kjøpe leiligheten man bor i

For mye fart i Shanghai. Innførte salgsskatt om man satt kort tid på boligen.
Ser ut til å ha virket

- 1995 RMB konvertibel for Current Account
- Men ikke konvertibel for Capital Account
- Med ønske om capital outflow, diverse tiltak gjennomført
  - Forsikringselskaper kan investere midler ute
  - Jevne kinesere kan kjøpe aksjer i HK (august)
  - Vil prisforskjellen arbitreres bort?
  - Begrenset incentiv når RMB appresierer med fem prosent per år mot dollar, mens HK-dollar står fast (7,78)

3. Noen utfordringer i tiden fremover

- **Korrupsjon – vil den ødelegge samfunnet?**

Med *tillatelser* fremfor *rettigheter* får byråkratene stor makt

Kfr hukou og Mr. Wang. Om ikke datteren hadde fått "borgerskap" i Shanghai, måtte hun ha reist hjem til besteforeldre og der gått på vgs. Gir viss betalingsvillighet til byråkraten med stempel.

- **Nye oppgaver for staten**

Pensjonssystem

Helsevesen

Skolevesen

På alle disse tre områder trengs løft fra staten

Offentlige inntekter økende – fra 15 % av BNP i 2004 til over 20 % i år.
Og det til tross for omfattende unndragelser. Gir muligheter.

- **Forurensning – et enormt problem**

Utfordrer manglende åpenhet og særinteresser

- **Fare for proteksjonisme i andre land?**

Kanskje mer for utgående FDIs, kfr CNOOC og Unocal høsten 2005

- **Relasjonen til USA**

Press for capital account convertibility

Som man tror vil gi sterkere RMB

Følsomme temaer:

1. Taiwan
2. Energi og råvarer

Zoellick i september 2005: Responsible stakeholder

<http://www.ncuscr.org/articlesandspeeches/Zoellick.htm>

4. Nærmere om de økonomiske utsiktene

Valutakursen fra 8,28 i juli 2005 til om lag 7,50 i dag

Appresiering på rundt fem prosent pr. år i flere år fremover

Bli vanskelig å bruke renten for innenlandske formål – sml. Norge
Helt nødvendig med fortsatt kontroll på kapitalbevegelsene

Inflasjonen på vei opp fra 1-2 prosent, til rundt 4 prosent. Press for å heve renten. Som allerede er hevet fem ganger i år, til 7,29 % for ettårs lån i PBC. Og til 3,87 % ved innskudd i sentralbanken. Siste gang 14. september

Forex reserverer på rundt 1.500 mrd dollar ved utgangen av 2007
200 mrd dollar i SIC – mer aggressive investeringer.
Blanding Temasek og Statens Pensjonsfond – Utland?

BNP på 3.100 mrd dollar i 2007

Norge har BNP på vel 300 mrd dollar, dvs. ti ganger så stor produksjon i Kina.
Med 300 ganger flere mennesker

Korrigerer for PPP ved å gange med fire. Likevel blir produksjonen pr.
nordmann kanskje seks-syv ganger større enn pr. kineser.

Eksport: 1.200 mrd dollar

Import: 930 mrd dollar

MEN: innenlandsk verdiskapning i eksport neppe mer enn 50 prosent
Hvilket betyr at eksportvirksomheten motsvarer 20 prosent av BNP.

Hvor lenge kan en vekst på 8-10 prosent vare ved?

- 12-15 millioner hvert år fra land til by
- Sparerate på oppimot uforståelige 50 prosent
- FDI på 60 milliarder dollar i året
- Mye å ta igjen rent teknologisk
- Bedre banker gir bedre fordeling av kapitalen

Open up and Reform, sa Deng. Og det har kineserne gjort.
Akkumulert FDI om lag 35 prosent av BNP. Mot 2 prosent i Japan.

Behov for konsumdrevet økonomisk vekst. Men ikke så lett å få til.

